

Çok Boyutlu Ergen Değerlendirme Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çok Boyutlu Ergen Değerlendirme Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19190>

Özet

Çok Boyutlu Ergen Değerlendirme Ölçeği (ÇBEDÖ), ergenlerin psikolojik ve davranışsal durumlarını çok yönlü olarak incelemek amacıyla geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Bu ölçek, orijinal olarak yabancı dilde geliştirilmiş olup, 2015 yılında Emine Özmete ve H. Koşar tarafından Türkçe'ye uyarlama çalışması yapılmıştır. Uyarlama çalışması, ölçeğin Türk kültürüne ve diline uygunluğunu, aynı zamanda orijinal ölçeğin sahip olduğu psikometrik özelliklerin korunduğunu göstermeyi hedeflemiştir.

ÇBEDÖ, ergenlik dönemine özgü riskli davranışlar, stres düzeyleri ve genel uyum gibi kritik alanları kapsayan 16 farklı alt boyutu bağımsız olarak ölçebilecek şekilde yapılandırılmıştır. Ölçeğin Türkçe versiyonunun geçerlik ve güvenilirlik analizleri, aracı Türkiye'deki akademik ve klinik çalışmalarda kullanılabilecek yüksek düzeyde tutarlılığa sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler

Ergen, Değerlendirme, Çok Boyutlu, Uyarlama, Geçerlik, Güvenirlik, Çok Boyutlu Ergen Değerlendirme Ölçeği, Psikometri, Ergenlik, Risk Davranışlar.

Yazarlar

Emine Özmete, H. Koşar

Amaç

Çok Boyutlu Ergen Değerlendirme Ölçeği'nin temel amacı, ergen popülasyonunda yaygın olarak görülen çeşitli psikososyal sorunları ve riskli davranışları tek bir kapsamlı araçla tespit etmek ve değerlendirmektir. Bu ölçek, ergen gelişiminin karmaşık doğasını yansıtan çok boyutlu bir bakış açısı sunarak, araştırmacılara ve klinisyenlere derinlemesine analiz yapma imkanı sağlamaktadır.

Özmete ve Koşar tarafından gerçekleştirilen Türkçe uyarlama çalışması ise, orijinal ölçeğin psikometrik kalitesini koruyarak, Türkiye'deki ergenlerin ihtiyaçlarına yönelik kültürel olarak hassas ve geçerli bir ölçüm aracı sunmayı amaçlamıştır. Bu sayede, Türk ergenlerinin stres, uyum ve davranışsal zorlukları bilimsel yöntemlerle incelenebilmektedir.

Yapı

ÇBEDÖ, ergenlerin yaşam alanlarını ve davranışsal eğilimlerini temsil eden 16 farklı alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar, birbirlerinden bağımsız olarak yapılandırılmış olup, ergenin

genel psikososyal profilini çökmaya yardımcı olur. Ölçeğin bu çok boyutlu yapısı, tek bir semptom veya davranış yerine, ergenlik döneminin bütüncül bir değerlendirmesini mümkün kılmaktadır.

Geçerlik analizlerinde belirtildiği üzere, ölçek stres ve alkol kullanımı gibi alt boyutlar arasındaki ilişkileri de inceleyerek, ergenlerdeki risk faktörlerinin karmaşık etkileşimini ortaya koymaktadır. Bu yapı, ölçeğin sadece tarama değil, aynı zamanda detaylı teşhis ve müdahale planlaması için de uygun olduğunu göstermektedir.

Geçerlik

Çok Boyutlu Ergen Değerlendirme Ölçeği'nin Türkçe uyarlama çalışmasında, yapı geçerliliğini incelemek amacıyla kapsamlı analizler yürütülmüştür. Elde edilen tüm korelasyon katsayıları düşük ve orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bu katsayılar $-0,01$ ile $,68$ arasında değişmektedir.

Uyarlama çalışmasında elde edilen geçerlik kanıtları, orijinal ölçekten elde edilen sonuçlarla yüksek düzeyde tutarlılık göstermektedir; orijinal ölçekte bu katsayılar $,02$ ile $,64$ arasında değişmekteydi. Bu durum, Türkçe versiyonun yapısal geçerliliğinin başarıyla sağlandığını kanıtlamaktadır. Ayrıca, stres ve alkol kullanımı alt boyutları arasındaki ilişki haricindeki tüm ilişkilerin pozitif düzeyde olduğu tespit edilmiştir, bu da beklenen teorik yapıyı desteklemektedir.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlik analizleri, iç tutarlılık düzeyini belirlemek üzere yapılmıştır. Araştırmada ÇBEDÖ'nün tüm alt boyutlarından elde edilen **Cronbach Alpha** katsayıları $0,75$ ile $0,95$ arasında değiştiği bulunmuştur. Bu aralık, psikometrik açıdan ölçeğin alt boyutlarının yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu ve güvenilir ölçümler sağlandığını göstermektedir.

Yüksek **Cronbach Alpha** değerleri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü teyit etmektedir. Bu güçlü güvenirlik bulguları, ÇBEDÖ'nün klinik ve araştırma ortamlarında ergen değerlendirmesi için istikrarlı sonuçlar üretebileceğini işaret etmektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapısal modelini doğrulamak amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulanmıştır. Bu analiz sonucunda, ölçeğin 16 alt boyutunun birbirinden bağımsız ölçme yapacak şekilde başarıyla bir biçimde yapılandırıldığı doğrulanmıştır. DFA, ölçeğin teorik olarak öngörülen çok boyutlu yapısının, Türk örneğinde de geçerli olduğunu göstermiştir.

Faktör analizi sürecinde, faktör yükü $0,30$ 'dan az olan maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Bu eleme süreci, ölçeğin yapısal temizliğini ve her bir maddenin ilgili alt boyutu yeterince temsil etme gücünü

artırılmaktadır. Yapılan bu titiz çalışma, Doğrulayıcı Faktör Analizi sonuçlarıyla birlikte, ölçeğin sağlam bir psikometrik temele dayandığını kanıtlamaktadır.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: 7'li Likert (1=hiçbir zaman - 7= her zaman)

Language Available: Türkçe

Population Group: Ergenler (Adolescents)

Age Group: Çalışmada belirtilmemiş, ancak ergenlik dönemi (genellikle 12-18 yaş aralığı) hedeflenmektedir.

Population Details: Türkiye'de yaşayan, Türkçe konuşan ergenler.

Test Methodology: Öz bildirimli tarama testi; psikometrik analizler (Korelasyon Katsayısı ve DFA) kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Psikometri, Gelişim Psikolojisi, Cronbach Alpha, Ergenlik, Risk Davranışları, Stres, Alkol Kullanımı, Çok Boyutlu Ergen Değerlendirme Ölçeği.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi Yok

Affiliation Email addresses: Bilgi Yok

Correspondence Address: Sorumlu Yazar: Emine Özmete

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: Türkçe uyarlama çalışması 2015 yılında yayınlanmıştır.

Şinler ve Ücret: Ölçeğin kullanımı ve telif hakları hakkında spesifik bir bilgi kaynağına verilmemiştir; ancak akademik kullanım için ilgili yayıncuya başvurulması önerilir. Yayınlanan makalenin tam metnine Dergipark üzerinden erişim sağlanabilmektedir.

Kaynaklar

Özmete, E. ve Koşar, H. (2015). Çok Boyutlu Ergen Değerlendirme Ölçeği (ÇBEDÖ): Türkçe 'ye uyarlama çalışması. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(10), 39-58.

Makalenin tam metnine erişim linki: dergipark.ulakbim.gov.tr

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: cok-boyutlu-ergen-degerlendirme-olcegi-toad.pdf

Çok Boyutlu Ergen Değerlendirme Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin orijinal maddeleri, kaynak içerikte yer almamaktadır. Yalnızca psikometrik özellikleri ve uyarlama çalışması'nın detayları sunulmuştur.

ARABPSYCHOLOGY.COM